

NÉPÜNK

BEKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
ORADEA

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETES ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19. Din. 120

Meghalnak a frontarcosok

Most nincs háború. És mégis vannak frontok és mégis vannak halottak. Ne tagadjuk, hogy most is háború folyik az egész világon. Nem harctereken, hanem a „békés” gazdasági élet terén. S ez a harc éppen olyan kiméltelen, éppen úgy vérre és életre megy, mint az, amelynél a gyilkok játsza a szerepet. Naponta elkeseredett öngyilkosságok történnék és — sajnos — nem lehet letagadni, hogy sok a zsidó közöttük. Pedig ez a tény emellett, hogy nagyon szomorú, még jellegzetes is a helyzet súlyosságára. Mert mi zsidók edzetek vagyunk, az évszázados mult tett azzá az élet minden megpróbáltatásával szemben. Mi tudjuk, hogy az élet nem a boldogságok tárháza és már úgy is indulunk neki a harcok és küzdelemnek, hogy lövisek között kell járjuk és ugyis kell befejezzük az életet. De mint valahogy a gazdasági élet olyan sullyal nehezedik ránk, olyan kettőzött erővel érezzük a nyomást, hogy talán nem is csodálkozunk azon, ha ezek az élet frontján keservesen küzdök, kihullatják az építő eszközt kezükből és bemondják, hogy nem bírják tovább.

A zsidó törvények a lehető legszigorubbantiltják az öngyilkosságot. Nem is fordult elő régebben, csak a legritkább esetben. Hiszen súlyos büntető szankciója is van. Az öngyilkosok csak a temető szélén kerülhetnek elföldelésre. De ez csak akkor lehetett helye, amikor holmi apró-cseprő ügyek miatt vesztették el az emberek fejüket. De most? Amikor a kétségbeesés örülete szállja meg az embereket, amikor komoly, józan és lehiggadt életek is keresik a mindent feledhető halált, akkor ez már nem egyszerű öngyilkosság, hanem lömeghisztéria, mely elveszi az emberek eszét és a nyomoruság, az éhség a kétségbeesés a halál karjaiba kergeli a jobbsorsra érdemeseket is. Napról-napra jönnek a hírek, hogy zsidó emberek dobják el maguktól a legfőbb emberi jót; — az életet. Azt, ami soha nem pótolható, ami soha vissza nem hozható.

Mi, akik a zsidóság élő lelkiismeretének ütőerén tartjuk kezünket, valóban szomorúnak látjuk a helyzetet. A nyomor, a gazdasági összeomlás igazán megrendítő. De azért mi az életet kell hirdessük! Az életigenlést kell zsidó testvéreinknek magyarázzuk. Nem lehet olyan rossz, nem

lehet oly kétségbeesítő a helyzet, hogy jobbá ne fordulhatna. Való igaz, hogy még gyilkok lehet kezünkben és nem tudjuk, hogy a gazdasági élet frontján ne szaporítsuk a hősi halottak számát. De holnap már felvirradhat a napunk. Holnap már szerencse kísérheti bármelyikünk sorsát. Ne előzzük meg az isteni igazságszolgáltatást. Ne legyünk önmagunk bírái. Ne keresse senki a halált. Fel a fejjel.

Ismerjük el, hogy mi zsidók súlyos teherrel kell végig küzdjük életünket. De ne veszítsük el fejünket. A középkorban még a biztos máglyahalál előtt sem követtek el öngyilkosságot testvéreink. Hát miért éppen most? Fel a fejjel? Csak egy kincs létezik. Az élet. Azt becsülnünk kell mindennek felett. Dolgozni, küzdeni, mert hinnünk kell zsidó hittel — hogy a jobb élet elkövetkezik.

Dr. Pogány Gyula ügyvéd feleségével együtt öngyilkosságot követett el

A gazdasági leromlás újabb áldozatot szedett soraink közül. Dr. Pogány Gyula nagyváradi zsidó ügyvéd feleségével együtt vasárnapról hétfőre virradó éjjel luminállal megmérgezte magát és egy egész éjszakai haláltusa után reggelre kiszendvedett. Felesége még a hétfői napon életbe maradt, de nagy szenvedések után vele is végzett a mérég.

Az orvosi beavatkozás már nem segíthetett. Dr. Pogány és felesége halála-

nak híre pillanatok alatt terjedt a városban és általános részvételt keltett a szerencsétlen ügyvéd tragédiája.

Dr. Pogány Gyula vallásos zsidó szülők gyermeke volt. Már békében is tökéletesen bírta a román nyelvet és így nagy román klienúrával rendelkezett. Mint kiváló jogászt és keresett ügyvédet gazdagnak vélték és így az öngyilkosság híre valamilyen oka szomorú meglepetést keltett Nagyvárad társadalmában.

Tiszta képet akarunk a Központi Iroda elnöki tisztség betöltése körül

Az Orth. Központi Iroda elnökválasztása körül egyre komolyabban mélyülnek ki az ellentétek. Ha a vezetőink nem fogják belátni, hogy lehetetlen az erdélyi orth. zsidóság sorsáról legális szerveinek: a hitközségeinek megkérdezése nélkül határozni, úgy az erdélyi orthodoxia nagyon szomorú jövő elé néz, mely előbb utóbb katasztrófálissá is válhatik.

A Központi Iroda elnöki állásának betöltésével kapcsolatosan újabban az egyik prominens rabbi korifeus nevét is lanszorozták az Iroda leendő elnökeként. Illetékes helyről nyert információk szerint a hír minden alapot nélkülöz, mivel egyrészt a kombinált főrabbi állásáról nem hajlandó lemondani és az elnöki tisztséget nem is vállalja, másrészt mindaddig korai minden kombináció az elnöki tisztségre, míg a kongresszus által delegált 21-es jelölő bizottság a jelölés megejtésére össze nem ül.

Lapunk hasábjain anélkül formájában sorozatosan megfogjuk szövegeket az erdélyi orthodox zsidóság vezetőit és nyilatkozatukat a beérkezett sorrendben fogjuk közzélni.

Kesztenbaum, Miksa az Orth. Központi Iroda gazdasági bizottságának és a nagyváradi orth. izr. hitközségnek elnökségi tagja, a következőkben volt szíves az Iroda elnökválasztásával kapcsolatosan álláspontját körvonalozni:

— „Mielőtt még az elnök személyi kérdését érinteném, a következő elvi szempontokat kívánom leszögezni. Az Erdélyi orthodoxia berkeiben először a lelki béke,

illetve a kölcsönös bizalom atmoszféráját kell megteremtteni, ne legyen első, vagy másodrendű zsidó. Ha valaki a Schulchan-Aruch alapján áll és egész életberendezése az orthodox elveknek megfelel, ha történetesen más csoporthoz is tartozik és nem teszi magáévá teljes egészében a másik irányzat pártolitikáját, nem lehet minderwärtigebb zsidó a másik táborban levővel szemben.

Az orthodoxia szempontjából nincs különbség a szefárd és askanáz zsidó között. Én ugyan nagyrabecsülfőm és értékelem a chasidizmust, elismerem annak fontos misszióját, különösen a konzervatív zsidóság szempontjából, azt azonban még sem értem, hogy miért akarja ezen kisebb tábor a nagy többségű tényleges régi orthodoxokkal (askanáz) szemben a Központi Irodát kisajátítani.

Régen az orthodoxiát a másik irányzattól féltették, most azt tapasztalom, hogy az arra minden tekintetben tényleg rátermett orthodox vezérférfiakat igyekeznek minden komolyabb ok nélkül állandóan elgáncsolni.

Ha komoly, becsületes zsidó munkát akarunk végezni, elsősorban az eddig tapasztalt bizalmatlanságot kell kiküszöböljünk, akár a Központi Iroda helyének, akár személyének megválasztása tekintetében.

Szerintem nem fontos, hogy az elnöki székbe rabbi vagy világi személy lesz megválasztva. Főképpen az legyen az irányelv, hogy a leendő elnök lehetőleg az egész erdélyrészi orthodox zsidóság bizalmának letéteményese legyen, tekintet nélkül a fennálló pártokra és frakciókra. Ter-

mésztesen ez csak az esetben sikerülhet, ha minden magánérdek és pártzempont kizárásával az elnök személyének megválasztását az ezen nagy horderjű állás betöltéséhez szükséges kvalifikáció és a minden tekintetben rátermettség fogja dominálni. — Nem kétekedem abban, hogy számos ismert erdélyi ortodox zsidó egyházi és világi vezető férfiben fellelhetők a kívánt objektív tulajdonságok: **בן לא אלמן ישראל** akik ezen magas méltóságra alkalmasak, csak az volna a fontos, hogy mindkét vezető, de sajnos egymással szemben álló párt, osztatlan bizalmukról biztosítsák.

Nincs ugyan jogom az erdélyi vezető nagy hitközségeket magába foglaló párt nevében beszélni, de meggyőződésem, hogy mindannyian egyek vagyunk abban, miszerint legfontosabb az, hogy a leendő elnök minden tekintetben rátermett és megfelelő legyen, ez esetben előlegezzük neki bizalmunkat, még ha nem is tartozik szorosán közzénk, illetve állítólagos pártköteteinkben, feltéve, hogy eddigi közéleti működése már előre el nem árulja, hogy előcségtől nem várhatunk pártatlanságot és az egyetemes orthodoxia minden egyoldalú pártzemponttól mentes képviselését. — Mi a békeesség és kiengesztelődés, valamint a jövőben harmonikus munka érdekében háttérbe szorítjuk saját állítólagos pártzempontjainkat. — Ne legyen egyik részről sem oktrojra való hajlam, de még gyanu vagy bizalmatlanság sem. — Lássák be a tulajdonon is, hogy a vezető hitközségek, egyházi és világi vezetőikben, intézményeikben és tagjaikban vannak annyira orthodox zsidók és akarnak is olyanok lenni, mint az ellenzék képező kisebb, pár militánsabb hitközségek. Lássák be, hogy a nagy hitközségek vezetői már eddig is mily nagy önuralmat, lemondást tanusítottak a béke kedvéért. — Igyekeztek az ellenpárt érzékenységét kimélni, tehát most joggal elvárhatjuk tőlük, hogy legalább az elnökválasztás idejére felfüggesztik eddigi türelmetlen, gyanakvó és mindent „csak azért is” ellenző magatartásukat és a békeesség kedvéért és megadják elvi hozzájárulását egy oly elnök megválasztásához, aki eredményesen tudja reprezentálni az egyetemes orthodoxia nagy érdekeit.

Fenti elvek tisztázását már a delegált hetes bizottságnál kell érvényesíteni, mert ha már ott nincs biztosítva a harmonikus együttműködés úgy szerintem a nagy hitközségek részéről kár a konferencián részt venni, nehogy egy újabb dési konferenciának legyünk tanúi.

Azon reményben fejezem be, hogy a tulajdonról is belátják, hogy mi mindannyian csak az orthodoxia egészének érdekeiért küzdünk és közös törekvéseink csak kölcsönösen őszinte bizalommal és válvett munkával váltható valóra.

Őszi takarításra

festék-, lack- és kefeárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szereshető be

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 378

Padlólakkok, poloskairtok, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak
legolcsóbb beszerzési forrásal

Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepeken zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

Ha **gazdag** akar lenni,
ugy siessen **Mentősorsjegyet** venni

X-ik osztály huzása 1931 december 20 án

Főnyeremény 1,000.000 lei.

100.000, 50.000, 25.000, 10.000 lei

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

Minden sorsjegy az összes osztályokra 1932 jan. 1-ig érvényes

Postai költségekkel 10 lei
portóköltségre hozzáadandó. — Sorsjegyek kaphatók mindenütt, valamint a főbizományosnál:

Union Bank R. T.
Oradea Bul. Regelu Ferdinand I.

Központi Sorsjegyiroda
CLUJ, Str. Memorandului No. 16.

HETI GLOSSZÁK

Hász tábori püspök fekete miséje.

Ugyebár lapunk nyájas olvasója: ismerik ezt a nevet: Hász tábori püspök, aki úgy kirohant néhány hónappal ezelőtt a zsidók ellen. A zsidók bűne — a bűn. A zsidók az erkölcstelenek, akik destruktívak, akik fajtalankodnak, akiknek minden erkölcstelenség közzühethető.

Igy mondja a tábori püspök ur. Ezt hirdeti uton utfélen. De nemcsak uton utfélen, hanem a katonák előtt is. És a rádióban is. Ő, mint az erkölcs-rettenthetetlen bajnok, aki mindenkor szárnyas kis angyalkákról mesél, aki csak a jót, a szépet, az abszolút erkölcsösöt prédikálja.

De mit tesz a könyörületes Eg? Egy törvénytárgyalás keretében lehull a lepel az erkölcspredikátorról. És ő, aki csak az erkölcsöket szavallja, csunya machinációkat folytat cölibátusra itelt pap létére egy asszonnyal. Egy főpincér feleségével Cellömölkö. És mikor az ájtatos viszonyok jelei mutatkoznak, akkor azt tanácsolja az asszonynak, hogy ne legyen püspöki gyereke. Az asszony házasságát is feldulta az ájtatoslelkű püspök ur, amint az a tárgyaláson kitűnt. Meg fényképet adott, meg szerelmes leveleket írt. És mindezt bizonyította is az asszony. Mert a nagytiszteletű püspök ur amellet, hogy erkölcstelen, még hozzá smucig is. És nem tartotta meg azt, amit az asszonynak ígért.

Hász püspök ur tipikus figurája a kétéletű embereknek. Ezek a fő erényeszők. Ezek azok, akik mindenkor a zsidókat szidják, de közben ők a lehető legerkölcstelenebb életet élnek. Isznak és mulatnak, nem szent előttük sem az isteni, sem az emberi törvények, melyekről csak prédikálnak, de magukra nézve kötelezőnek nem ismernek el.

Mu'asson egyetlen papot is, Hász tábori püspök ur, aki valaha is így került volna a nyilvánosság elé. A törvénytárgyalás elé. A közvélemény elé. Mert mi zsidók, minden ránkfogott hazugság dacára, erkölcsösök vagyunk és magasabb szempontjaink vannak. Főképpen a mi lelki páztorainknak. Mi nem misézünk, sem fehéren, sem feketén, mi szépen és emberhez, paphoz méltó életet várunk, azoktól, akik bennünket vezetnek. De a tábori püspök ur, egy ország katonaságának legfőbb gyóntatója és lelki malaszt szolgáltatója erkölcstelen életet él. Bűnt követ el és bűnt csábit.

Br. Hász püspök ur a zsidókat szidja kegyetlenül. Főképpen azért, hogy az ő piszkos ügyeiről ne lehessen beszélni. Most megint kirohanhat majd a destruktív pesti sajtó ellen, amiért megírták a szennyességét. De azért az igazság az mindig kiderül. És kiderül ezzel a tény is, hogy Hász püspök ur — vizet prédikál és bort iszik. Bort iszik, szidja a zsidókat közben és miséket is tart. Milyeneket?

Ahoz nekünk már semmi közünk.

Elismerés Budapestről

Nem szokásunk lapunkról dicsáriákat zengenit. De ez érthető is. Mert míg egy kereskedő vagy iparos mindég a maga áruját dicséri, addig egy újság sohasem mondhatja magáról: ilyen jó lapot még nem ol-

vasott soha. Vagy más epitetont illeszt a lap neve mellé. Mi ezt nem szoktuk. De valahogy a sok elismerő levél között kimagaslik az a levél, melyet dr. Rózsa Ignác az elismert író, az „Aron öt könyve” című szerzője juttatott hozzánk. Ez az illetékes fórum, mely céltudatos munkánkat olyannyira elismeri, kettősen jól esik nekünk. Nem baráti kézzorítás és nem vállvergetés ez, hanem egy általunk személyesen nem is ismert, de a szakörök elismerését rég kivívott nagyszerű íróiól származnak alant sorok, melyeket mint ritkán hulló babért helyeztük ki a közönségük elé.

Az ilyen elismerések csak fokozzák munkakedvünket és folytatjuk szent és céltudatos harcunkat az összsidóság üdvére.

Ine a levél:

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Pár év óta van szerencsém nagybecsű lapjuktól, a Népünk et olvasni. Minden egyes szám élmény nekem. Nagy zsidó öröm a bátor, önzetlen, lelkes, megalkuvásnélküli hangja miatt és mély szomorúság azok miatt az események miatt, melyeket hétről hétre kénytelen regisztrálni. Igaz lelkemből örülök a lapnak, melyből nemcsak bölcsesség, hanem profétai bátorság is árad az olvasóra. Szeretnék abban a gigászi küzdelemben, melyet folytat Főszerkesztő uram és lelkes gárdája, valamiképpen segítségére lenni! Egyszer régen meghívtot munkatársnak, most jelentkezem, egyelőre a mellékelt verssel és cikkel. Meg kellett várnom, míg beleélem magam abba a szellembe, mely *bátor zsidó újságjukt táplálja*.

Ha úgy találja Főszerkesztő ur, hogy küldendő közleményeim nem illenek be a Népünk céljaiba, tessék ezt csak hittestvéri őssaintességgel megírni. Ha lehetséges, majd tanulni és alkalmazkodni fogok. Mély tisztelettel: Dr. Rózsa Ignác

Jorga — a történelmi kutató

Még 1913 ban jelent meg Jorga professornak egy könyve, amelyben a romániai zsidóság történelmével foglalkozik. Jorga ebben a könyvében megállapítja, hogy a zsidóság csak 1600 óta lakik egyáltalán Romániában és mindaddig ismeretlen nép volt a románság előtt. Az emlékeztetés nagyváradi és kolozsvári rombolások alkalmával pedig ugyancsak Jorga azzal motiválta a sajnálatos excessusok megtörténtét, hogy a románság idegen testnek tekintti a saját szervezetében a zsidóságot, mert nem érez vele semmi nemű közösséget. Nem volt rá ideje, hogy megbarátkozhatott volna az idegenekkel. Annál meglepőbb volt tehát prof. Arthur Preisz, német történész dokumentális megállapítása, ki Xenopol román történész adataival bizonyította be, hogy Romániában már 1234-ben is nagyszámú zsidóság lakott. Preisz felsorolja azokat az uralkodókat, amelyek 1600 előtt uralkodtak és az ebből a korból származó kordokumentumokkal igazolja, hogy zsidóság lakott itt már éppen 400 évvel a Jorga professzor megállapítása előtt. Igazán sajnáljuk már miniszterelnökünket. Szegény, mindenütt kellemetlenségei vannak. Megírt már egy pár száz történelmi kötetet, erről is, arról is és a végén kiderül, hogy 400 évvel téved. De legnagyobb hiba mégis csak az, hogy ezzel együtt elveszett az oradeai és cluj-i rombolások alapja is.

NŐI SZÖVET HÓCIPO

Lei 99-től

Lei 200-tól

REICHARD cégnél

Zsidó kérdés a román parlamentben

A parlament megnyílt és elkezdődtek a viták és a pofozások is. Az állam törvényhozó testületének tagjai nem egészen lovagias módon üti és pofozza egymást, ahol csak éri. Valahogy úgy tűnik, mintha a nép pofoncsapná saját magát. Mert úgy e azt nem szabad kétségbevonunk, hogy a képviselő és miniszter urak a nép bizalmából kerültek be a parlamentbe. A nép küldte őket és nép maga az, aki törvényt ül és pofoz. Alkotmányosan így néz ki a dolog és az csak egészen mellékes dolog, igazán részletkérdés, hogy a képviselő és miniszter urak korántsem a nép akaratából ülnek a kamarában és korántsem a nép megbízásából pofozzák egymást. Jóllehet ez ellen azt hisszük senki sem emel kifogást. Csak üssék egymást a honatyák. Legalább a nép, akinek kijátszották akaratát, most nevetget a markába. De nem egészen erről akarunk beszélni. Arról a dialógusról fogunk szólni, amely Tatarescu volt belügyminiszter és Iorga jelenlegi miniszterelnök között történt. Erdemes meghallgatni. Tatarescu hatalmas exorzóban támadta a kormányt legfőképpen a „reakció” és „diktatorikus” kormányzatáért. Szemére vetette a kormánynak a növekvő antiszemita kilengéseket és megvádolta azzal, hogy a kormány kebelében is akadnak antiszemita szervezetek tagjai. (Ez az egyenes célzás bizonyosan a hadügyminiszter urat illette.) — Ugy beszélt Tatarescu, hogy még a zsidó képviselőknek is leesett az álluk. Harcosan, keményen, geriacesen: a zsidóság érdekében. Azután Iorga emelkedett szólásra és válaszolt Tatarescunak.

Körülbelül annyit mondott: kuss!!! Nem egészen így, de lényegében ezt. Iorga ugyanis emlékezett a nagyváradi és cluj diákrombolásokra és arra is, hogy abban az időben Tatarescu volt a mindenható ur. Ő volt a belügyminiszter. És valljuk be Iorgának igaza van. De igaza van Tatarescunak is. De igazunk van nekünk is, ha megállapítjuk, hogy: mindez csak cirkusz, politikai taktika. Nincs ebbe őszinteség egy csepp sem. Mert jöjjön csak Tatarescu és menjen csak Iorga, hallani fogjuk ismét ezeket az expozékat. Csakhogy az egészben annyi különbség lesz, hogy akkor Iorga fogja tartani a vádbeszédet és Tatarescu fog hivatkozni a Iorga időkre.

A zsidókérdés ezzel azonban még nem került le a parlamenti vita soráról. És bizonyos, hogy ebben a formában még sokáig fogja tartani magát. Mindaddig, míg Cuza, Robu és Codreanu fajvédő képviselők is benn ülnek a képviselőházban. Mert Cuza és társai elhatározták, hogy parlamenti szereplésüket arra használják, hogy lerántásák a leplet a zsidó üzérkedésről. Azonkívül tudományos módon és eszközökkel elvágják a gordiusi csomót, amit gazdasági válságnak neveznek. Cuza ősz fejével és elaggott agyvelővel reméli, hogy ez sikerülni fog. Egyelőre úgy kívánja megoldani a kérdést, hogy ki kell kergetni az ország-

ból a zsidókat. Ezzel aztán megszűnik minden és a nap ismét felvirrad az ország felett. Cuza közben olyan baromságokat mond, hogy még parlamenti kollégái sem tudják visszatartani a röhögést. Az öreg cirkuszi kikiálító azonban ebből semmit sem vesz észre és dörzsöli a zsidók vagyonaára éhes tenyerét. Jos cu jidani! — kiáltja a szószékről. Aztán a változatosság kedvéért még azt is, hogy: afară cu jidani. Mindez már nem új, ismerjük régen az antiszemiták becstelen céljait és kocsis-tempóját is. De meg kell emlékeznünk ezuttal nemcsak a cuzista ocsmányságokról, hanem a zsidó képviselők parlamenti szerepléséről is. Kevesen vannak ugyan bent a képviselőházban, de épen olyan erősen védik meg az érdekeinket és leplezik le a cuzisták leleplezéseit. Az öreg bohóc ilyenkor kivörösödik az izgalomtól és a tehetetlen hülyeségtől és a padokat csapkodja. Robu pedig, aki még fiatal és „erős”, kiabál: „hallgass te zsidó!” Singer besszarabiai képviselőnek mondta ezeket a friss és életerős szavakat. És akkor ami még nem történt meg a zsidó képviselők részéről, megtörtént most. „Hallgass te kocsi!” — mondta Singer és ezzel kimerítő kritikát mondott egyben a cuzista tempóról, modorról, tudományos képzettségről és mindarról, ami velük és zulukafei eszközeikkel összefüggésben van. A zsidó kép-

Hackmayer

uri szabó Oradea

P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

CHANUKA-LÁNG

Rózsa Ignác

Chanukaláng vigan lobog,
Emlékezünk, szívünk dobog!

Oroszlánszív! Vitéz Juda!
Rólad zeng sok zsidó óda.

Most a népünk lelke remeg,
Hősi őstünk erősítsd meg!

Mathiás, dicső papunk!
Láod, lefűnt fénylő napunk.

Küld hozzánk hősi gyermekidet,
Védni jogot, vallni hitet!

Most nem nyugszk Epifánusz,
Sorsunk egyre mostohább lesz!

Óh, jer, harcolj értünk Juda;
Gyávák letünk mi azóta!
Hősi hamvad szégyenére
Harc nélkül csorg néped vére.

Olaj korsónk sok nép töri,
Irigységgel lelke teli,
Mert fényt gyűjtünk éjszakára,
Noha ebből semmi kára!
Hisz'ha olajmécseink villan,
Más nép réme is elillan...

Chanukaláng! Chanukaláng!
Hőseink lelkét áraszd ránk!

CHANUKKA-MEGILLA

Héberből közli: A. ÁRPÁLI

A mi zsidó históriánk „megilla”-ként iródott és mindegyik ünnepünknek megvan a maga „megillája”: a peszachnak — az Énekek éneke, a sevoznak — Ruth, a pu-

rimnak — Eszter, csupán csak a chanukának — nincs megillája, sőt históriája is alig van. Pedig épen ez a mi nemzeti ünnepünk: az ünnepek ünnepe. Már annyira megszoktam az ünnepi megillákat, hogy el se tudok képzelni örömszót megilla nélkül. Chanuktakor mindig valaminek a hiányát érzem, — hiányzik nekem a „megilla”. — A Tóra többnyire csak igen röviden szól azokról az eseményekről, melyeknek emlékére ünnepeinket üjtük. Szavai ilyenkor az aktuális helyen kissé hézagosak, sőt az igazat megvallva, kissé szárazak is. Tulajdonképpen inkább az illető ünnepek áldozatl rendjéről, törvényeiről, s szabványairól szólnak, semmint maguknak az ünnepeknek a lényegéről... Ellenben színes s bőbeszédű: csupa költői lendület a Tóra a mellékszereppel bíró részeiben: a megillákban. Ezekben csupán csak az ünnep lényegéről, a reávonatkozó eseményekről, koráról s idejéről van szó. Igazában a megillák azok, mik méltatják s kommentálják az ünnepek eseményeit a maguk valódi értéke s jellege szerint, amelyek az idők folyamán a nép életében kifejezésre jutottak.

Példának okáért, képzeltethető jobb s népszerűbb magyarázata, színesebb s élvezetesebb megvilágítása a peszachról szóló bibliai szakasznak, mint az Énekek éneke? A peszach, melyről a Tóra szól, csak a „tovasztalan kenyerek ünnepe”, de az, amelyet az Énekek éneke méltat, a tavasz és a szabadság ünnepe. Az ifjodó természetel együtt a zsidó nép is felébredt s új életre kelt volt az egyiptomi galuth dermesztő tele után. — Mert népünk Egyiptomban a kegyetlen elnyomatás folytán idő előtt vénült meg, csenevészsedett el. Ér-

zékei elkorcsosodtak, érzelmei eltompultak: kihűlt, kiaszott a szíve s nem ismerte volt sem az életet, sem az élet után való vágyódást. Midőn aztán felragyogott a szabadság napja s a nép megújodva, fiatalos telterőtől, mámoros életkedvtől duzzadt, — a fény s levegő nélküli városok, Pitom és Ramszesz, szük lettek számára. Friss levegőre vágyik, teli tüdővel akar lélegzeni és azért a nagy, szabad, isteni természet ölébe veti magát és énekre nylnak ajkai... „Elmult a tél, elvonult, elszállt esője, virág kibujt a rögéből, dalok évadja itt van. Halod, hogy bűg a gerle földjeinken... Jer barátom menjünk ki a mezőre, meghálunk a falvakon, korán indulunk a szőlőkbe...” mert Isten a szabadságot a tavasszal együtt köldötte! — Kell-e, lehetséges-e hát szebb s beszédesebb illusztráció a megújodás, a szabadság ez ünnepéhez, mint az Énekek éneke a maga hőseivel??

A sovuoszkor olvasott Ruth megilla szintén kellően reprezentálja, kvázi meglevevéniti előttünk a „zsengék a gabonaérés ünnepét.” A tavasz a maga szép virágival s kellemes illatával elmult ugyan, de neked, emberfia, nem kell zugoódnod, panaszkodnod ezért. Mert elérkeztek a zsengék, a gabonaérés, a buzaaratás napjai. A gyermekeknek, az ifjukornak megvannak ugyan sokszor a maga gyönyörű virágai, de többnyire gyümölcs nélkül... Isten kegyeltjeinek az érettség s erőteliség korszaka, a 30 as évek is, csak jót hozhatnak. Nem hoznak ugyan virágokat, de hoznak helyettük egészséges gyümölcsöt... Javakorban levő férfiak örömmel aratják, amit életük tavaszán elvetettek... A Ruth megilla is helyes megvilágítója, ki-

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Tebeth 1, december 11.

Rosch-Chodes második napja.

Chanuka utolsó estje

Szombat, Tebeth 2, december 12.

Heti szádra: שבת חנוכה מקץ

Heti háftóra: יום חירות

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.10

gyertyagyújtás 4.15

Istenisztelet kezdete 4.20

Szombat befejezése 5.15

— Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk”-nek! A „Népünk”-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!

— 255 zsinagóga Jeruzsálemben. Jeruzsálem Egy legutóbb kiadott statisztika szerint, jelenleg Jeruzsálemben 255 zsidó templom van. A statisztika nemcsak a templomok számát öleli fel, hanem a lakások számáról is tájékoztat. Megtudjuk belőle, hogy összesen 3996 Jeruzsálemben a lakások száma. Ebből 55 jidisch vallásos alapon működő iskola, 36 fürdő és 5 kórház van.

— Hitler és a 80 000 márkás szőnyeg. A német lapokban olvassuk; Hitler, aki tudvalevőleg nemcsak antiszemita programmal rendelkezik, hanem munkás jelzavakkal is operál és a pártjának címe így hangzik: Munkáspárt, szóval ez a Hitler az elmúlt héten egy szőnyeget vásárolt. A szőnyeg a müncheni Hitler-párt új palotájának berendezéséhez kellett és a pártvezér erre a célra vásárolta azt meg. Az ára: 80.000 márka (3.200.000 lei) volt. Történt pedig ez a keresztény idősámítás 1931-ik esztendejének utolsó hónapjában, decemberben, amikor Németországban a munkanélküliek száma ismét sok millióval emelkedett. És Hitler a „munkáspárti” vezér szőnyeget vásárolt 80.000 márkáért. Ha irni akarnánk ehhez még valamit, csak ronthatnánk a hatáson. Ugy beszél ez a rövid kis hír, mint egy hősszerelmes. Csak még azt szeretnénk ide írni, hogy Hitler a szőnyeget nem az árja testvéreinek vásárolta, hanem egy zsidónál. Egy zsidó szőnyegkereskedőnél — hitelbe. Ehhez sem írunk egy szót sem.

— Újabb zsidó templomokat zártak be Oroszországban. Moszkva. Woroschilov városkában, ahol az utóbbi idők során mindössze már csak egy zsidó templom maradt, a zsidó kommunisták felkérésére ezt az egyet is kisajátította a szovjet és iskolává alakította át. Uschmir ukrainai városkában is hasonló eset történt, ahol a zsidó templomot munkásklubba alakította át a kommunista párt.

— Tettelbaum Joel carei főrabbi a szentföldre utazik. Nagykárolyból jelentik: A károlyi főrabbi évek óta tervezi már, hogy látogatást tesz Erez Jiszroelban. Eddig ez lehetetlen volt, a közbejött családját ért csapás és egyéb elfoglaltsága miatt. Jól értesült helyről kapjuk most azon információt, hogy a károlyi főrabbi nemes eltökéltségét nem fogja tovább halasztani és a nyár folyamán felfogja keresni a szentföldet. A főrabbi és családja minden előkészületet megtesznek arra, hogy Sevuoht után azonnal elutazhassanak a főrabbi által oly rég óhajtott szent helyekre.

— Sulyos kimenetelű rablóátadás a jeruzsálemi országúton. Jeruzsálemből jelentik: A jericho-jezusálemi országúton az elmúlt napokban vakmerő bátorságu rablóátadást intézett egy több tagból álló csapat az országúton közeledő autók ellen. Így egy rablóbanda teljesen kifosztott egy 30 személyből álló autótársaságot, amelyben számos jeruzsálemi előkelőség is helyet foglalt. Közöttük volt a jeruzsálemi közkörház igazgató-főorvosa, dr. Strehern, a jeruzsálemi leánygimnázium igazgatónöve, Miss Coates és a jeruzsálemi anglikán püspök leánya. A társaságot az autósbanditák teljesen kifosztották, elvették tőlük az összes értékeiket és még a drágább ruhadaraboktól is megfosztották őket. A társaságban résztvevő hölgyeknek gyűrűit is lehúzták a rablók. A nagy zsákmány után aztán elmenekültek a támadók és a kirabolt autótársaság visszafordult Jeruzsálembé. A rendőrség nagy apparátussal indította meg a nyomozást, de eddig hiányzik még a legcsekélyebb nyom is a tettesek kézrekerítéséhez.

— Chanuka-ünnepély a zsidó iskolában. Lélekemelően szép keretek között ünnepelte meg tegnap, vasárnap délután a Zárda-uccai orthodox zsidóiskola a Chanuka tradicionális emlékeztetét. Az iskolai ünnepélyen impozáns számban jelent meg a jeleskelebb nagyváradi zsidó közönség. Talpraesett szavatelok, régi, szép melódiájú énekek, magánszámok tették ki az ünnepi műsor gerincét. A leánygimnáziumban Bíró Márk igazgató ismertette mély értelmű előadásában a Chanuka jelentőségét és történetét, míg a leányelemiben Nemetiné Reich Gizella tanítónő, a fiugimnáziumban Leichtmann Salamon, a fiuelemiben pedig Róth Mór tanító tartottak hasonló szellemű szép bevezetőket. Az ünnepségek sorában különösen kiemelkedett az elemi leányiskola, melynek rendezésében Izsákné Fried Irén, Kelmár Rózi, Kohn Szeréna és Nemetiné Reich Gizella tanítónők fejtették ki fáradhatatlan buzgóságát.

— Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, felfúvódásnál, gyomorégésnél, felbúffogásnál, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőcsatornát. Közkörházi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Az egész országban közismert elsőrendű és izletes konyhájáról a **GROSZ étterem** **TIȘOARA-TEMESVÁR** **ORADEA** Lloyd-sor 11. Zöldfa ucca 7. MENÜ RENDSZER: 40 lei 4 fogásos menü 40 lei, 60 lei 5 fogásos nagy menü 60 lei. — Állandó abona! - Esküvőket, banketteket vállal. - Kifogástalan kiszolgálás! - Utazó uraknak kedvezmény!

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagybecsült vevőközönség rendelkezésére Szíves pártfogást kér

RUBIN szűcs és szörmeüzlet ORADEA, ZÖLDEA-UCCA 6

GROSZ DÁVID szalmakalappgyár Satu-Mora, Str. Petru Rareș 35/37 Mindentéle kalappgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 50-86

5000 Lei

KÉSZPÉNZ EGY ÖTLETES SZÓÉRT

A pályázati hirdetményt, melyet a Szilágyi-féle csődtömeg megvételével kapcsolatban f. hó 2-án kiirtunk, kénytelenek vagyunk meghosszabbítani. A beérkezett pályázatok közül nem egy igen ötletesnek bizonyult, így

„Potyavásár”

„Kótyavetyélés”

„Ingyenvásár”

„Potomvásár”

és a t. pályázók dicséretére szolgáló kifejezések, de még sem felelnek meg teljesen a kiirt pályázat feltételeinek, mert:

CSŐDTÖMEGKIÁRUSÍTÁS
CSŐDTÖMEGELADÁS
CSŐDTÖMEGELÁRUSÍTÁS

lényegét nem eléggé hangsúlyozottan foglalják magukba. Már pedig, amint már előző pályázati hirdetményünkben kifejtettük, olyan ötletes kifejezést kívánunk honorálni, mely okvetlenül pótolja a

csődtömegkiárusítás

valódi lényegét, de ne ütközzék az ipartörvények 51. és 52. §-aiba, de egyben értésére adja a nagyközönségnek, hogy olyan minden eddig ismert árakat meghazudtoló árak mellett vásárolhat, hogy ami eddig 100 leibe került, azt 10 leiért ténylegesen megveheti. Minthogy az eddig létező árakat megcsufoló olcsó eladás már folyamatban van, kérjük a pályázni szándékozó t. hölgyeket és urakat, hogy a

CSŐDTÖMEGKIÁRUSÍTÁS-nak megfelelő kifejezés-pályázat beküldéséről gondoskodni sziveskedjenek.

A pályázatok új határideje: december 12, este 7 óra.

Beküldendő két példányban

Kovács Testvérek
divatnagyruházába
Sas-passage

Férfiszövet különlegességek bámulatos olcsó leszállított árakban **Havas & Grünfeld** posztóruházában Engres Endetail Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

A horogkeresztes sajtó és nemzetközi barátság

Berlin. A napokban hagyta el a sajtót a németországi nemzetiszocialista sajtó katalógusa. A katalógus összesen 143 horogkeresztes sajtóorgánusról számol be. Így 40 napilap terjeszti a nemzetiszocialista eszméket és mérget, 20 havi és heti folyóirat teszi ezt tudományos módon és számos úgynevezett szimpatizáló horogkeresztes főszerkesztő, akik nem hivatalosak állnak a nemzetiszocialista propoganda szolgálatában. A katalógus felsorolja még a külföldi organumokat is. Feljegyzi, hogy külföldön is 14 napi, heti és havi lap jelenik meg német nyelven, horogkeresztes tartalommal.

Érdekes megemlíteni még azt az antiszemita kötet avagy füzet megjelenését, amely most hagyta el a sajtót Erfurtban.

Hutchinson gummi **hócipő** Lei **175**
Roth Henrik
cégnél, Zöldfa-uca 3. szám

A füzet címe: „Az árja faj, a keresztény kultúra és a zsidó kérdés”. Szerzője egy bizonyos Egon Winghene és munkatársa egy bizonyos A. Tjörn Kopenhágában. Nem akarunk most foglalkozni a füzet tartalmával, egyszerűen csak leközzöljük a szerző előszavának ajánlását, mert itt most ez a lényeg. Szól pedig az előszó emígyen: Ajánlom e könyvet német barátainknak a „Weltkampf” és a „Rechtsschutzverbande gegen Uebergriffe des Judentums” szövetségének, — francia barátainknak a „L'Ordre” és „Parti National Populaire” nemzetiszocialista szervezeteknek, — schweitzsi barátainknak a „Schwäizer Heimatwehr” és a „Vaterländischen Ring” tagjainak, — az ausztriai barátainknak az „Arlsch christlichen Kulturband”-nak, — a magyar barátainknak a „Fajvédő Egyesület” a „Keresztény Nemzeti Liga” és a „Magyar Kulturliga” tagjainak, — angol barátainknak, — norvég barátainknak, — lengyel barátainknak, — román barátainknak és az egész világon lakó összes fajtestvéreimnek és keresztényszocialista barátainknak: a Szerző. Eddig szól az érdekesítő előszó és most átadjuk a szót ismét a szerzőnek, de a továbbiakra már igazán nem vagyunk kíváncsiak sem mi — és azt hisszük — sem Ön kedves olvasó.

Milliók egy miatt: rabszolga sóhaj.
Milliót százlejtért: zsidó sorsjegy-óhaj!

— A nagyváradi orth. zsidó hitközség árvaháza és tanoncotthona közös közönség jelenlétében tartotta meg chanuka ünnepélyét. Freund Hermann árvaházi elnök megnyitja az ünnepélyt és magas szárnyalású beszédben méltatja Chanuka jelentőségét, melyet főképpen a gyermekek ünnepének mond és így mindenki kötelessége a zsidó szabadság ünnepén, elhagyott árváinkra gondolni. Ez után a szép rendben felsorakozott árvák közül Kohn Gyula meggyújtja a chanuka gyertyákat és az árvák, az árva tanoncokkal együtt éneklük a Moaz-Cirt. Perl Izidor cipőfelsőrész-készítő és Schück Ferenc rézöntő tanoncárvák meglepő intelligenciával tartanak beszédet a chanuka történelmi jelentőségéről és közzönetet mondanak úgy az árvák, mint a tanoncárvák nevében a zsidó társadalomnak a velük szemben tanúsított jóindulatu regaszkodásért és támogatásért. Fuchs Benjamin főrabbi mind nkt magával ragadó beszédben a chanuka ünnepel járó kötelezettségekre mutat rá. A zsidó áldozatkésztség ezen napokban fokozott mértékben kell megnyilatkoznia, főleg a mi elhagyott zsidó árváink felkarolásában. A főrabbi nagyhatalú beszéde után Weisz László és Wagner Sándor árvák Moris Rosenfeld: „Chanuka mécs” c. költeményét olvasták, Riff főkantor pedig nagyszerű énekkel debütált. Végül Mittelman Jakob hitk. elnök lelkesítő beszédével és Freund Hermann zárószavaival a szépen sikerült chanuka ünnepély bezárult.

Hutchinson gummi **félcsizma** Lei **275**
Roth Henrik
cégnél, Zöldfa-uca 3. szám

— Az ukrán zsidóság szociális összeállítása. A szovjetországi központi bizottság újabb ismét 700 000 rubelt szavazott meg zsidó ipari és kolonizációs célokra. Ebből az összegből 300 000 rubelt az ipar fejlesztésére, míg 200 000 a biro-bidschani és további 200 000 rubelt a krimi kolonizáció céljaira. A zsidó szovjetsajtó az elmúlt héten érdekes cikket közölt: „Számok és tények” címmel. A lap az ukrán zsidó viszonyokkal foglalkozik és a következő adatokat hozza: A forradalom előtt az ukrán zsidók 38 % a kereskedő volt, 1926-ban már csak 12 %-a, míg ma Ukrajnában teljesen eltűnt a zsidó kereskedő típus. Százalék arány: e. Még csak 1930 végén csak 110 000 zsidó volt az ipari munkások száma és nem egészen egy év alatt ez a szám 20 000-rel emelkedett. Jelenleg 30 000 zsidó család foglalkozik mezőgazdasági munkálatokkal és összesen 145 000 hektár földet művelnek meg a legmodernebb mezőgazdasági felszereléssel. Ma Ukrajnában 768 iskola van jidisch nyelvű oktatással. Az iskolákat 90 000 gyermek látogatja. Az iskolákban összesen 3782 tanerő van foglalkoztatva. A koloniákon 116 olvasó-terem és könyvtár, 47 munkásklub van. Ukrajnában jelenleg 3 állami zsidó színház működik és 1 állami gyermek-színház. Négy hivatalos sajtóorgánus, 8 helyi jelentőségű újság és 6 tudományos művészeti és irodalmi folyóirat.

Lunacsarszki, orosz közoktatásügyi népbiztos a zsidóság helyzetéről

Bécsből jelentik. Az orosz közoktatásügyi népbiztos bécsi tartózkodása alkalmával a sajtó képviselői meglátogatták a neves minisztert és nyilatkozatokat kértek főleg a szovjet egyes kérdésekre. A zsidó távirati iroda képviselője is felkereste Lunacsarszki-t, aki a zsidó kérdéstről a következőképpen nyilatkozott: Mi oroszok szerettük és nagyrabecsüljük a zsidó teremtő erőt. A szovjetben azonban nem különböztetünk a nemzetiség alapján embereket. Mi mindenkiben elsősorban az embert, az igaz, becsületes és dolgozni akaró embert nézzük. A zsidó teremtő erő a legszebben a biro-bidschani településnél mutatkozott meg. Rövid az idő és a Szovjet Unióban megalakul az első Zsidó Szovjet köztársaság. A nemzeti harcokat mi ellenforradalmi tettek minősítjük, minthogy valójában az, és így az antiszemizmussal is a legnagyobb eréllyel nyomjuk el. Szervezett antiszemita egyesületek és társaságok nincsenek is nálunk.

Egyéni antiszemita megmozdulások szórványosan előfordulnak még a régi cári mérgezés halásaként, de ezekkel irgalmatlanul leszámolunk. A cionista mozgalomnak nálunk nincs talaja, de egyéni ez is előfordul. A héber nyelvet és irodalmat mi sohasem zártuk el a tömegek elől, minthogy egyetlen népek nyelvi kultúrájába se avatkozunk. De politikailag szervezett cionista mozgalmat ép úgy nem tűrünk meg, mint semmilyen nemzeti megmozdulást, melynek politikai céljai vannak. Minden más politikai irányzat, mely nem a marxi és lenini ideológia alapján épül fel, csak kárára lehet a tömegeknek. A szovjet, amely a proletáriátus tömegeinek uralmát jelenti, megvédi a tömegeit az ilyen mérges és káros megmozdulásoktól.

— A szatmári mizráchi ifjuság chanuka estélye. A szatmári mizráchi ifjuság, mint minden évben, most is megrendezte a chanuka estélyét. Ordentlich Victor, a Brith elnöke, megnyitójában a chanuka jelentőségét méltatta, párhuzamot von a Makkabeusok és a mosfani zsidó ifjuság között. Vald József főkantor a Chanuka gyertyák gyújtása után a kórus a Muaz curt énekelt. A Klein Mirjám által

Hutchinson magas gummi **csizma** Lei **315**
Roth Henrik
cégnél, Zöldfa-uca 3. szám

lendületesen előadott prologust a közönség megtapsolta. Ro henstein Xevde saját szerzeményű novelláját adta elő, nagy tetszést aratva. Vald Zoltán és Elefánt Miklós héber szavataikkal általános feltűnést keltek. Az estély fénypontja Wald Gizike és Salamon Sándor szereplése volt. Előadott énekszámaikkal frappirozták a közönséget.

Csak 7 napig

Üzletátszervezés miatt

Csak 7 napig

a raktáron lévő összes cikkeink árait

mélyen leszállítottam!

Tájékoztató árait:

1 mtr Flamingó szövet	Lei 39	1 drb Pohártörölő	Lei 23-tól
1 „ „ „ „ „ „	„ 49	1 drb Késmárki szövött abrosz	„ 169 „
1 „ Divat ruha selyem	„ 75-től	1 drb 140 cm. széles női és férfi ruhaszövet	„ 150 „
1 „ Oxford és angol cérna zefir	„ 49 „	Paplanok	„ 390 „
1 „ Ágynemű vászon	„ 33 „	Gyapjutarok	„ 250 „
1 „ „ kanavász	„ 32 „	Futószőnyegek	„ 70 „
1 drb Szalvéta	„ 6 „	Stor függönyök	„ 250 „

Ezenkívül itt fel nem sorolt óriási mennyiségű ruhaszövetek, solymek, vásznak, fehérneműek, szőnyegek, függönyök eddig nem létező alkalmi olcsó árakkal

CZILLÉR IMRE

Csak 7 napig

nagyruháza, Oradea

Csak 7 napig

Rothbart Jakab

Temesvár és az egész Erdély zsidó társadalmának nagy gyászja van. Váratlanul elhunyt Rothbart Jakab, a temesvári zsidóság egyik aktív, köztisztviselői állású vezető egyénisége, aki tevékeny és eredményes részt vett az erdélyi zsidóság közéletében. Rothbart Jakab tegnap délután részt vett a Lloyd bíróság ülésén. Ahogy a teremről kilépett, hirtelen összeesett és mozdulatlanul terült el a földön. A melléje állók megállapították, hogy szíve nem ver többé. Az előhívott orvosok már csak a beállott halált konstatálhatták. Rothbart Jakab hatvanhét éves korában halt meg. Küzdelmes életének, munkásságának tekintélyes részét a zsidó közért való fáradozásnak szentelte. Nagyváradon született, itt végezte el iskoláit, majd Párizsba ment, ahol felső kereskedelmi szaktudásra tett szert. Erdélybe visszatérve, ha mincőt évvel ezelőtti telepédtől meg Temesváron, ahol egy szeszgyár alapjait vetette meg, majd egy fürdő irányítóját vette át. Szaktudása, energiája rövidesen a város legrespektáltabb tagjainak sorába emelt Rothbart Jakabot, aki Temesvár gazdasági életének egyik kimagasló vezetőegyenisége lett. Emellett azonban nem volt a zsidó közjóért való munkálkodásnak olyan terrénuma, amely Rothbart Jakab számára idegen lett volna. Szívének egész melegével csüngött a cionista ideálon, amelynek egyik fanatikus rajongója volt. A Zsidó Nemzeti Szövetség társelnöke a temesvári helycsoport diszelnöke és a Keren Hajeszdó kuratóriumának elnöke volt. Többbizben volt a Józsefvárosi hitközség elnöke, a Joint kuratóriumának alelnöke, stb. Temetése szerdán délután Vilmosuli villájából ment véghez az egész város osztatlan részvétele mellett. תעבה

A zsidó Népbankok Romániában

A romániai zsidó kooperatívák központi végrehajtóbizottsága az elmúlt héten tartotta Bukarestben országos összejövetelét, Ussoskin Iszák igazgató elnöklete alatt. Résztvettek a konferencián: Bessarabiából, Ussoskin Iszák igazgató és J. Panghis ügyvéd; a Regátból; Saraga Fred, dr. J. Horodniceanu és dr. M. Singer; Erdélyből: dr. Fenichel József ügyvéd és Lichtmann Aladár igazgató; Bukovinából: Krüger Károly elnök, továbbá a Foundation-nak inspektorátusa részéről J. Milstein, M. Ussoskin, E. Trachtman és Schwartz Miksa.

A jelentések nagy része kizárólag az általános gazdasági kérdésekkel foglalkozott. A jelentésekből kitűnt, hogy a romániai szövetkezetek és részvénytársaságok ma szintén a legváltóságosabb korszakukat élik. A piac teljes leromlása folytán egyes helyeken megállottak a pénzügyi tranzakciók is, a közép-osztály, mely eddig legerősebb bázisa volt a bankoknak, ma urban van az elproletarizálódás felé. Ezzel azonban megszűnnek a bankok is. Meg kell tehát találni a módot, hogy megmentsek a közép-osztályt oly módon, hogy kölcsönök folyósításával megerősítsék az egzisztenciális lehetőségeiket. Természetesen a bankoknak a legnagyobb körültekintéssel kell eljárniuk ennek a tervnek a kidolgozásánál és ezért egy bizottságot kell kiküldeni, hogy tanulmányozza a kérdést és kidolgozott javaslatot terjesszen a központi végrehajtóbizottság elé.

Végül is általános hozzájárulással a következő határozatot hozta a központi bizottság:

Az általános krízisre való tekintettel a központi-bizottság elhatározza a beszarabiai, bukovinai, erdélyi és regáli népbankok együttműködését. Az első lépése ennek az együttműködésnek az inkasszók és átutalások közös alapon való végrehajtása. Ez a közös munka alkalmas lesz arra, hogy megerősítse a romániai Zsidó Népbankok között a bizalmat és eddigi szállakat még szorosabbá fűzze. A bizottság elhatározza még, hogy Románia egész területén körülbelül 90 helységben állítanak fel pénztárakat, amelyek ezeket a műveleteket végrehajtsák. A pénztárakkal párhuzamosan takarékpénztárakat is létesítenek, amelyek saját hatáskörükben kölcsönök nyújtásával is foglalkoznak. A részletek kidolgozásával megbizva a direkt erre a célra kiküldendő bizottságot.

Romániai gazdasági körökben örömmel vették a Zsidó Népbankok központi szervének eme határozatát és remélik, hogy munka programjával valóban sikerülnie fog a közép és iparos osztály gazdasági nehézségein segíteni.

— Glasner Akiba főrabbit tízéves jubileuma alkalmából meleg ünnepségben részesítette a kolozsvári zsidóság. Vasárnap délelőtt impozáns kerekék között ünnepelte a kolozsvári ortodox hitközség Glasner Akiba főrabbi működésének tizedik évfordulóját. Az ünnepségből Kolozsvár zsidóságának csaknem minden rétege kivette részét. Az ünnepi díszülésen Biró Andor hitközségi elnök lendületes beszédben köszöntötte Glasner Akibát 10 éves jubileuma alkalmából. Megkapó szavakban méltatta a főrabbi tízéves munkásságát és érdemeit s a hitközség szerete téről és hálás bizalmáról biztosította Glasner Akiba főrabbit. A Zsidó Kórházegyesület nevében dr. Sebestyén József tartott megleghangu üdvözlő beszédet, ezután Rimóci Jakab, a Chevra Kadisa alelnöke, bensőséges szavakkal jutatta kifejezésre a Szent Egylet jókívánságait. Dr. Leitner Fülöp a Zsidó Árvagondozó, Schwartz Márton a Poala Cedek Aggmenháza, Nimberger Ernő az iskolaszék, Weinstein Samu a Béth Abraham jótékonyági egyesület és Neuberger Zsigmondné a Zsidó Nőegylet nevében üdvözlötték a jubiléum főrabbit. Ezután Glasner Akiba főrabbi emelkedett szólásra és meghatódva válaszolt az elhangzó üdvözlő beszédekre. Magasszárnyalásu beszédében többek között a következőket mondta: Ha most visszapiantást vetek a lezajlott tíz esztendőre, megérem minden idegszámmal, hogy nem vonultak el érintetlenül fölöttem. Megöregedtem és megöszültem. Negyvenhetedik életévemben külsőleg megtörve állok itt, de szívem mélyén a szeretet és a ragaszkodás tüze lobog kifogyhatatlan erővel hitközségem iránt és az a törhetetlen akarat, hogy rendületlen kitartással hordozom a hitközség vezetésének súlyos terhét. — Ezután mélyenszántó gondolatokban fejtegette a mai idők ferdeségeit, az emberiség tévelygéseit és rámutatott arra az utra, amelyet a zsidóságnak kell követnie, hogy újra a szeretet, a testvériség és a magasabb morál emelkedjék az anyagi, önző törekvések fölébe. Végül költői lendületű fohással fejezte be nagyszabású beszédét, amely mély hatást gyakorolt az ünnepi gyülekezetre. — Biró Andor elnök mondott köszönetet a főrabbi szívhez szóló szavaiért és azon óhajának adott kifejezést, hogy a legközelebbi jubileumot egy nyugodtabb és boldogabb atmoszférában ünnepelhessék meg.

— A nagyváradi Zsidó Árvagondozó, mint az elmúlt évben, ez idén is megszervezte reggelizési akcióját. Szerdán reggel 7 órakor vette kezdetét a reggeli (két deci meleg tej és egy zsemlye) kiosztása a Kolozsvár uccai 36. sz. a. (zsidó kórház mellett) e célra berendezett meleg helyiségben. Egyelőre 265 adagot osztottak széjjel iskolás és chedereinkből odaözönlött gyermekeink között. Az igénylők száma azonban sokkal nagyobb és zsidó áldozatkészségünkön mulik, hogy ezen nemes intézmény tovább fejlődhesse. A nagy zsidó nyomor fokmérője, hogy eddig több mint 500 gyermek jelentkezett és kérte a reggelizési akció könyörületes támogatását. Az akció vezetősége mindent megtesz, hogy zsenge zsidó gyermekeink nagy nélkülözéseim ily módon enyhítsen. Eddig az akció részére Nagyvárad városa 1000 liter tejet és tűzifát, az Agronomul Biztosító váradí főügynöksége 150 liter tejet adott, míg két nemes szívű zsidó pékünk 50—50 drb zsemlyét juttat naponként. Felhívjuk zsidó test véreink figyelmét az igazán nemes hivatást gyakorló akció támogatására, hogy éhező gyermekeink legalább egyszer naponta juthassanak meleg táplálékhoz.

— Felejthetetlen élményük lesz mindazoknak, akik a Kereskedelmi Csarnokban f. hó 12-én fél 9 órakor a Mizrachi ifjuság műsoros Chanuka-estjén részt fognak venni. Műsoron fog szerepelni több zene és énekszám, tánc, magyar és jiddis vígjátékok, stb. Továbbá sikerült megnyernünk egy kitűnő konferanszét, aki ötletes-

ségével már egymaga is biztosítja estélyünk fényes sikerét. — A rendezőség.

— Téli ruha szükségleteit, szövetet, barchetet legolcsóbban Salomon és Schwartz-nál szerezheti be (Sas-palota.)

— Chanuka Jeruzsálemben. A jeruzsálemi szefárd zsidók különböző módon ünneplik Chanuka ünnepét. A talmudtörák tanuló és tanítói az egész héten át házról-házra járnak és adományokat szednek egy lakomára, amit Chanuka nyolcadik napján rendeznek. Senki sem vonja ki magát az adakozásból, ki pénzt, ki természetbeni adalmiszert ad, de mindenki ad. És az adomány nagysága szerint hosszabb, vagy rövidebb áldást mondanak az adományozóra. Chanukka nyolcadik napján aztán száz és száz tanuló és melamed egy régi zsinagógában összegyűl, ahol egy különös színjáték kezdődik. Száz és százan torkaszakadtából kiáltani kezdenek „Vajomer Abiau sivu sivru lanu mat Óchel” (Jakob atyánk így szólt: szerezetek végre egy kis eledelt) Háromszáznyolcszor ismétlik ezt a mondatot és mindannyiszor revolverduránásokkal és egyéb zenebonával kísérik. Midőn éhesre kiáltották magukat, asztalhoz ülnek és kezdődik a lakomázás.

— Jó minőséget, olcsóságot jelent a Maradék Aruház karácsonyi vására. Vételkötelezettség nélkül győződjön meg róla. Rimanóczy-u. 1.

— Hány éves a Móuz Cir dal? Móuz Cir az ismert kedves chanuka himnusz mindössze 200 éves. A versszakok kezdőbetűi Mordechaj, a szerző nevét adja. A szöveg kedves, meghitt melódiáját csak az áskénáz, azaz a német zsidók ismerik és éneklék, a keleti zsidók dallam nélkül recitálják, a szefardok pedig nem ismerik az egész dalt.

Olcsó RÁDIÓ vásár

3+1 lámpás hálózati készülék hangszóróval, antennaszerezéssel együtt **4800** lei

TELEPES RÁDIÓ

hol villanyvilágítás nincs:

3 lámpás . . . **1850** lei

4 lámpás . . . **2850** lei

RAJZ A TAL rádiószaküzletében
Oradea, Teleky-u. 2. Telefon sz.: 512

A legszebb zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuja 4 Szent János ucca

Mielőtt házán vizvezeték- és bádogsmunkát végeztet, kérjen ajánlatot

Grünfeld Béla

bádogos, vizvezeték és szerelési vállalatnál
Oradea, Str. Vlahuja (Szent János-ucca) 13
Javításokat olcsón és szakemberien végez.

Chanukára legszebb ajándék egy gyönyörű és olcsó

női ridikül vagy neszeszer

Hartman bőrdárugyár
lerakatánál

Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 1.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopal Ciorogaria No.17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan elküldhetők.

Rövid hírek

LEMBERG. A Lemberg melletti Moldowa községben banditák törtek be. Seifert Ábrahám nevű zsidó házába és bestiális módon gyilkolták meg a hatvanéves családfőt, annak hatvanéves feleségét, valamint huszonkét éves leányát és tizenhét éves fiát. A gyilkosok minden készpénzt, értéktárgyat magukkal vittek. A faluban néhány parasztlégenyt tartóztattak le gyilkosság gyanújával.

BERLIN. A napokban egy nemzeti szocialista csoport erőszakos módon berontott az Adas Jisroel iskolaépületébe, ahol dr. Munk rabbi elnöke alatt szülői értekezlet volt. A huligánok közepre zúdították a váratlanul megáradott zsidó szülőkre és csak az előhívott rendőrség tudta eltávolítani a támadókat. December 2-án a nemzeti szocialistáknak egy másik csoportja támadta meg a Grenadier Strasse zsidó járókelőit. „Halált a zsidókra” — kiáltással orvul támadtak rá az emberekre. A megáradott zsidó polgárok szembeszálltak a huligánokkal, akik gyáván megfutamodtak. — December 12-én ünnepli Louis Lamm a német könyvpiac egyik legismertebb képviselője, 60 éves születésnapját. Louis Lamm már 30 éve áll a német könyvpiac szolgálatában. — A cionista szocialista szervezet gyűlését, amelyen Moszkva és Jeruzsálem címen akarták előadást tartani, a rendőrség az utolsó pillanatban betiltotta.

RÓMA. A római gyorsvonaton Perugia állomáson tragikus módon elhunyt a héten professor Angeiolo Orlinetti. Mussolini intím barátja volt és a fasiszta mozgalom egyik megalapítója, mert ő dolgozta ki a fasiszta szakszervezetek első alkotmányát. Híres régi olasz családból származott. A fasiszta kormány állami disztemetessel vitte örök nyugalomra.

HAMBURG. Dr. Carl Melchior, a Bankszövetség tagját a baseli nemzetközi fizetések bankjának tagjává nevezték ki.

SANGHAI. Néhány héttel ezelőtt hunyt el Sanghailban Silas Aron Hardon kínai multimilliomos, aki 150 000 dollárt hagyott hátra.

NEW-YORK. A cionista szervezet elhaláztatta, hogy Louis Brandeis semmitörvényű bírónak nevével, ki a napokban töltötte be 75-ik évfordulóját, a palesztinai anyakönyvben megöröküljön. — Greenspan E. Benjamin, kit Európában még valószínűleg Grünspannak hívtak és ki most New York egyik legnagyobb áruházának tulajdonosa, százezer dollárt adományozott egy felhőkarcoló templom építésére. Greenspan leánya most halálos beteg volt és a Wallstreet zsinagógájában a tóra előtt imádkozott érte. A gyermek felgyógyult és most fogadalmaként százezer dollárt adományozott egy — 27 emeletes zsidótemplom építésére.

MOSZKVA. A szovjet kormány a francia kereskedelmi attaséjának, Moise Geruwitsch zsidó kommunisztát nevezte ki, míg Angliában ugyancsak a zsidó Michael Lewint nevezte ki a kereskedelmi képviselővé.

CHICAGO. Seymour Mandelbaum, ez ismert filantrop végrendeletében 90,000 dollárt hagyományozott a zsidó, katolikus és protestáns egyházak és szervezetek céljaira.

PRÁGA. A világlétszerelési konferencia érdekében lefolytatott aláírási akció a C. S. R. Wizo szervezetének segítségével óriási eredménnyel véget ért. A zsidó szervezetek eddig több mint 80,000 aláírást gyűjtöttek egybe a létszerelési konferencia érdekében. Az akció hivatalos befejezése 1931 dec. 15-én ér véget.

JERUZSÁLEM. Az elmúlt héten készült el a palesztinai népszámlálás hivatalos kimutatása, amelyből megtudjuk Palesztina összlakosságának számát. Most aztán a hivatalos statisztikák közlik a zsidó lakosság számát is. Palesztina zsidó lakossága eszerint meghaladja a 175,000-et, amelyből 56,000 Jeruzsálemben, 52,000-en Tel-Avivban és Jaffában, míg 40,000-en koloniákon és falvakban laknak. Hízfában a zsidó lakosság száma 17,000, míg Tibériás és Safed 10,000 zsidó lelket számlál. — A mozlem kongresszussal kapcsolatosan minden oldalról érkeztek tiltakozások. Palesztina nagyobb városaiban a városi tanácsok is tiltakoztak a kongresszus megtartása ellen, mert félték, hogy a muszli nem békés szándékkal kívánja levezetni ezt a konferenciát. Maga a török kormány is tiltakozott a kongresszus megtartása ellen, ami módjából nagy meglepetésként hatott. A török kormány indoklásában kifejtette, hogy minden igaz híthű mozlam előtt világos az, hogy ez a konferencia nem vallásos szempontok figyelembe tartása mellett jön össze, hanem kizárólag politikai céljai vannak.

KRAKO. Henrik Goldmann zsidó orvosstanhallgató, akít az antiszemita zavargások alkalmával életveszélyesen megsebesítettek, az elmúlt napokban kisznyedett. Halála nagy részvétet keltett ország-szerte.

GENE. A genfi Zsidó Nőszövetség nagy tiltakozó gyűlést tartott a lengyel és ausztriai felsőiskolák antiszemita kilengései ellen. A kongresszus tiltakozó táviratot küldött a Nőszövetség kisebbségi irodájának, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az antiszemita inzultusok beszüntetésére.

Egy kis szerencsével egész életére megszabadulhat minden anyagi bajától is, mert egy

100 lejes Zsidó Kórházszorsjeggyel könnyűszerrel

EGY MILLIÓT NYERHET

Legközelebbi húzás december 13-án

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld sorsjegyet a **Zsidó Kórházegyesületek Sorsjáéki nézősége**

CLUJ, Piața Unirii No. 20.

Vegyen Zsidó Kórházszorsjegyet!

ZSIDÓ HUMOR

Egy bentorának tudnia kell, mit nem szabad egy amhoórecnek tenni.

A pozsonyi jesiva egykori híres előjárója, Reb Leb Gross így szólt egy amhoórechez (tudatlan), ki azonban bentorának (talmudtudós) tartotta magát és az imédságnál a talisz-t a fejére huzta, noha ezt csak talmudtudósoknak szabad tenni:

— Dehiszen maga egy bentora, Reb Schmul! Miért nem tudja hát akkor, hogy egy amhoórecnek nem szabad a talisz-t a fejére huzni?

Vigyázz a csecsemőre.

R. Chajim bricki rabbi magához vette a talált csecsemőket és szétosztotta különböző dajkák között, akiknek fizetett a gyermekek táplálásáért. Egyszer jött egy ilyen dajka a bérért, de R. Chajimnál nem volt egy garas sem.

— Jöjjön holnap, addig szerzek — mondogta.

Az asszony káromkodni kezdett:

— Nem mozdulok innen, míg meg nem kapom a béremet! Nem fogok fattyukat ingyen táplálni.

R. Chajim kölcsön kért pénzt az egyik dájjentől és odaadta. Az asszony eltávozott. Egy perc múlva R. Chajim visszahívta és szeliden így szólt hozzá:

— Elfeleltetek figyelmeztetni, hogy ne szoptasd a gyereket mindjárt hazaérkezésed után, mert fel voltál izgatva és így a tej, Isten ments, megárhathat a gyermeknek...

A nagy titok.

R. Jicchak Elchanan Speker, Kovno gaonja sokszor szokott gyűjteni jótékony célokra. Egyszer egyik előjáróval bejárta a várost, hogy pénzt gyűjtsenek egy igen előkelő, tönkrement ember számára, akinek a nevét nem akarták elárulni. Utjukon egy gazdag zsidóhoz kerültek, akitől nagy adományt vártak. A gazdag bevezette szalonjába, karosszékre ültette, aztán megkérdezte:

— Bizonyára a községnek gyűjtenek?

— Nem, — felelt a rabbi — magános ember számára.

— Kicsoda az? — kérdezte a gazdag kíváncsian.

— Nem mondhatjuk meg — felelt R. Jicchak Elchanan — e ökelő ember, aki elvesztette a vagyonát és kötelességünk felségíteni őt.

A gazdag elgondolkodik egy pillanatig, aztán szól:

— Rebbi, adok 25 rubelt, ha megmondja az illető nevét.

Az előjáró ránéz a rabbira, mintegy yabozva: 25 rubel nem csekélység... R. Jicchak Elchanan azonban határozottan felel: Nem lehet megmondani.

— Rabbi, adok 50 rubelt, — szólalt meg a gazdag.

Az előjáró ismét integet. De a rabbi csak hallgat.

— Rabbi, adok 100 rubelt, ha megmondja a nevét.

Az előjáró a rabbi felé fordul:

— Talán helyes volna, ha megmondanók a nevét, azzal a feltétellel, hogy szigorúan titokban kell tartania. 100 rubel nem csekélység. Mennyit kell még fáradnunk, mennyit fogunk járkálni, míg ilyen összeghez jutunk

De R. Jicchak Elchanan nem tágitott és így szólt a gazdaghoz:

— Ne taggasson minket. Még ha egész vagyonát ideadná, akkor s m mondom meg. Az ember tisztelete többet ér a világ minden aranyánál és ezüstjénél.

Mikor a gazdag ember ezt hallotta, engedelmet kért az előjárótól és bevezette R. Jicchak Elchanánt egy helyi szobába. Mikor egyedül voltak, kiöntötte a szívet a rabbi előtt. Rettenő helyzetben van, napról-napra lejjebb süllyed és nem tudja, honnan várjon segítséget. Már többször el akart menni a rabbihoz, hogy segítségét kérje, de félt, hogy a dolog kitudódik. Most azonban, hogy látja, mennyire vigyáz az ember tiszteletére, könnyörögve kéri, legyen segítségére...

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A Központi iroda ügyében megindított ankétunkhoz számos hozzászólás érkezett illetékes helyekről. Többek között a segesvári főrabbi úrtól, Hirsch Jakab, Gábel Sándor és Friedmann Ferenc hitk. elnök uraktól. Tekintettel arra, hogy lapzárta után érkeztek, legközelebbi számunkban megkezdjük azok közlését.

Bérbeadási hirdetmény.

A satu-marei ort. izr. hitközség bérbe óhajtja adni a szárnyas vágóhidjánál gyakorlándó tolltépési és tréflizés elleni biztosítási jogát 1932 január hó 1-től számítandó egy, esetleg több évre.

Pályázni óhajtók felkéretnek, hogy ajánlataikat a fentjelzett hitközség előjáróságához folyó hó 25-ig nyújtsák be, ahol bővebb felvilágosítást is nyerhetnek.

Satu Mare, 1931 december hó 7.

A hitközség előjárósága.

MOZI

Cinematografus FILMPALACE

Péntek: „A király parancsol” (Das Flötenkonzert von Sanssouci) UFA monumentális film. Főszerepben Renate Müller, Jakob Tiedtke, Hans Brausewetter, Otto Gebühr stb. Szombat: 3 órakor a munkanélkülek javára 8 és 10 lejes helyárral előadás. 5, 7 és 9 órakor rendes helyárral „A király parancsol”. Előzőleg hirdó. — Vasárnap délelőtt „Café Flectric” és „Szentbernátusgyi barátok” Igo Sym, Anita Doris, Marlen Dietrich és Willy Fort 10 és 12 lejes helyárral. Jön „Ellopott Madonna” UFA hangos sláger.

Tetraul HEIMAN szinkör

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő „A férjem barátja” (En család, te család) Énekes, táncos, zenés vígjáték finom humorral és pikantériával. Dajos Béla hírneves zenekarának kíséretével. Ralph Arthur Roberts, Fritz Schulz, Lucie Englisch, Albert Paulik. Rendes helyárral. — Szombaton délelőtt Matiné a munkanélkülek javára. „Fekete nővér” (Liebe) Elisabeth Bergner 10 lejes helyárral. — Vasárnap matiné „Rin-Tin-Tin” és „Ha az Istenek összefognak”. Kínai dráma 10 és 12 lejes helyárral. — Jön a „Szörke csalóány”. UFA sláger. Harry Halm.

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorsajtóján, Oradea, Fekete-Sas-Passage.